

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-04-74-AR73.11

Datum: 11. septembar 2008.

Original: engleski

U sastavu:

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM
sudija **Andrésia Vaz**, predsjedavajuća
sudija **Mohamed Shahabuddeen**
sudija **Mehmet Güney**
sudija **Theodor Meron**
sudija **Wolfgang Schomburg**

Sekretar:

g. Hans Holthuis

Odluka od:

11. septembra 2008.

TUŽILAC

protiv

**JADRANKA PRLIĆA
BRUNE STOJIĆA
SLOBODANA PRALJKA
MILIVOJA PETKOVIĆA
VALENTINA ĆORIĆA
BERISLAVA PUŠIĆA**

JAVNO

**ODLUKA PO ŽALBI SLOBODANA PRALJKA NA ODLUKU PRETRESNOG
VIJEĆA O DIREKTNOM ISPITIVANJU SVJEDOKA OD 26. JUNA 2008.**

Tužilaštvo:

g. Kenneth Scott
g. Douglas Stringer

Odbrana:

g. Michael Karnavas i gđa Suzana Tomanović za Jadranka Prlića
gđa Senka Nožica i g. Karim Khan za Brunu Stojića
g. Božidar Kovačić i gđa Nika Pinter za Slobodana Praljka
gđa Vesna Alaburić i g. Nicholas Stewart za Milivoja Petkovića
gđa Dijana Tomašegović- Tomić i g. Dražen Plavec za Valentina Ćorića
g. Fahrudin Ibrišimović i g. Roger Sahota za Berislava Pušića

Prijevod

1. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće, odnosno Međunarodni sud) rješava po interlokutornoj žalbi koju je Slobodan Praljak (dalje u tekstu: žalilac) 30. jula 2008.¹ uložio protiv odluke koju je 26. juna 2008. donijelo Pretresno vijeće III (dalje u tekstu: Pretresno vijeće).² Tužilaštvo (dalje u tekstu: tužilac) je 8. augusta 2008. dostavilo svoj odgovor.³ Žalilac nije uložio repliku.

I. PROCEDURALNI KONTEKST

2. Dana 10. maja 2007. godine, tokom izvođenja dokaza tužioca, Pretresno vijeće je donijelo "Odluku o načinu ispitivanja svjedoka" u kojoj je, između ostalog, izjavilo da će svjedoke "prvenstveno ispitivati branioci [žalilaca]" i da se žalilac može direktno obratiti svjedoku samo "[u] izuzetnim okolnostima i po ovlaštenju Vijeća".⁴ Žalbeno vijeće je ovu odluku potvrdilo 24. augusta 2007., u vezi sa smjernicom C koja se odnosi na učešće žalioca u ispitivanju svjedoka.⁵ Žalbeno vijeće se posebno uvjerilo da "postoje valjani razlozi za to da Pretresno vijeće utvrdi da je stroža primjena Smjernice C opravdana kako bi se zaštitila prava saoptuženih u predmetu žalioca na pravično i ekspeditivno suđenje, kao i prava žalioca", naročito u svjetlu iskustava sa žaliočevim intervencijama kojima je manjkalo pravne stručnosti i koje su dovele do gubitka vremena.⁶

3. Pretresno vijeće je 24. aprila 2008. donijelo "Odluku o usvajanju smjernica za izvođenje dokaza odbrane".⁷ Shodno Smjernici 1 ove odluke, samo u vanrednim okolnostima i

¹ Žalba Slobodana Praljka na Odluku Pretresnog vijeća o direktnom ispitivanju svjedoka od 26. juna 2008., 30. juli 2008. (dalje u tekstu: Žalba).

² *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu Praljkove odbrane za preispitivanje, 26. juni 2008. (dalje u tekstu: Pobjana odluka).

³ Odgovor tužilaštva na Žalbu Slobodana Praljka na Odluku Pretresnog vijeća o direktnom ispitivanju svjedoka od 26. juna 2008., 8. august 2008. (dalje u tekstu: Odgovor).

⁴ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka o modalitetima ispitivanja svjedoka, 10. maj 2007. (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog vijeća od 10. maja 2007.), par. 8, gdje se citira Revidirana odluka kojom se usvajaju smjernice za vođenje pretresnog postupka, 28. april 2006.

⁵ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.5, Odluka po Praljkovoj žalbi na Odluku Pretresnog vijeća o modalitetima ispitivanja svjedoka od 10. maja 2007., 24. august 2007. (dalje u tekstu: Odluka Žalbenog vijeća od 24. augusta 2007.).

⁶ Odluka Žalbenog vijeća od 24. augusta 2007., par. 9.

⁷ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, "Odluka o usvajanju smjernica za izvođenje dokaza odbrane", 24. april 2008. (dalje u tekstu: Odluka Pretresnog vijeća od 24. aprila 2008.).

Prijevod

uz odobrenje Vijeća, žalilac se može direktno obratiti svjedoku kako bi mu postavio pitanja koja se posebno odnose ili na razmatranje događaja u kojima je optuženi lično sudjelovao ili na razmatranje pitanja o kojima posjeduje specifična znanja.⁸

4. U Pobjijanoj odluci, Pretresno vijeće je većinom glasova odbilo žaliočev zahtjev⁹ za ponovno razmatranje Smjernice 1 i odobrenje da unakrsno ispita svjedoke o događajima u kojima je lično sudjelovao ili o pitanjima o kojima posjeduje specifična znanja. Pretresno vijeće je pored toga većinom glasova dalo svoje tumačenje kriterija "specifičnog znanja" tako da se isto odnosi "na nadležnost optuženog koju je imao u vrijeme navodnog počinjenja djela za koje se tereti i zbog čijeg se vršenja tereti izmijenjenom Optužnicom od 11. juna 2008."¹⁰ Pretresno vijeće je 23. jula 2008. odobrilo zahtjev žaliočea¹¹ za odobrenje da uloži žalbu na Pobjijanu odluku.¹²

II. STANDARD PREISPITIVANJA

5. U praksi Međunarodnog suda je ustaljeno da pretresna vijeća po svom nahođenju uređuju upravljanje suđenjem i vođenje postupaka koji su im povjereni.¹³ U ovom predmetu, zaključak iz Pobjijane odluke o davanju daljnjeg obrazloženja u vezi sa Smjernicom 1 predstavlja diskrecionu odluku Pretresnog vijeća, kojoj Žalbeno vijeće pristupa s uvažavanjem. Ovo uvažavanje zasniva se na činjenici da Žalbeno vijeće ima u vidu saznanja Pretresnog

⁸ Odluka Pretresnog vijeća od 24. aprila 2008., par. 3 (dalje u tekstu: Smjernica 1).

⁹ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Zahtjev Slobodana Praljka za ponovno razmatranje odbijanja njegovog prava na vođenje unakrsnog ispitivanja shodno smjernicama za izvođenje dokaza, 30. maj 2008.

¹⁰ Pobjijana odluka, str. 5.

¹¹ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Zahtjev Slobodana Praljka za odobrenje da uloži žalbu na Odluku Pretresnog vijeća od 26. juna 2008. kojom se dalje ograničava ispitivanje svjedoka od strane optuženog, 2. juli 2008.

¹² *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevu Praljkove odbrane za odobrenje za ulaganje žalbe, 23. juli 2008. (dalje u tekstu: Odluka o odobrenju).

¹³ *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR73.4, Odluka po interlokutornim žalbama Beare i Nikolića na odluku Pretresnog vijeća kojom se u spis uvrštavaju dokazi u skladu s pravilom 92quater, 18. august 2008., par. 5; Odluka Žalbenog vijeća od 24. augusta 2007., par. 5; *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.2, Odluka po žalbi tužilaštva u vezi s Odlukom Pretresnog vijeća o skraćivanju vremena za izvođenje dokaza tužilaštva, 6. februar 2007., par. 8; *Tužilac protiv Zdravka Tolimira i drugih*, predmet br. IT-04-80-AR73. 1, Odluka po interlokutornoj žalbi Radovoja Miletića o spajanju postupaka, 27. januar 2006., par. 4; *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR73, Razlozi odbijanja da se optužbi dozvoli da podnese žalbu na odluku o odgodu, 16. maj 2002., par. 14.

Prijevod

vijeća o svakodnevnom postupanju strana i praktičnim zahtjevima predmeta.¹⁴ Razmatranje Žalbenog vijeća se stoga ograničava na utvrđivanje da li je Pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono ovlaštenje činjenjem neke prepoznatljive greške.¹⁵ Žalbeno vijeće će poništiti primjenu diskrecionog ovlaštenja Pretresnog vijeća ukoliko utvrdi da je ona (1) zasnovana na netačnom tumačenju mjerodavnog prava; (2) zasnovana na očigledno netačnom zaključku o činjenicama; ili (3) toliko nepravilna ili nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionog ovlaštenja.¹⁶

III. DISKUSIJA

A. Argumenti strana u postupku

6. Žalilac traži od Žalbenog vijeća da ukine Pobjianu odluku ili, alternativno, "da utvrdi da 'specifično znanje' koje se [u njoj] navodi u najmanju ruku obuhvata područja znanja koja su konkretno navedena u Optužnici".¹⁷ On tumači Pobjianu odluku tako da ga ona ograničava u ispitivanju svjedoka po bilo kom pitanju, izuzev vojnih pitanja, tvrdeći da posjeduje specifične kvalifikacije na području elektrotehnike, filozofije, sociologije i pozorišnog, filmskog i televizijskog stvaralaštva.¹⁸ On dalje tvrdi da nema nikakvog osnova za proizvoljno i vještačko sužavanje definicije "specifičnog znanja" koju je utvrdilo Pretresno vijeće u Pobjianoj odluci.¹⁹ On na kraju dodaje da su se okolnosti promijenile otkada je Žalbeno vijeće posljednji put imalo priliku da rješava ovo pitanje i da je "sveobuhvatnije ponovno razmatranje ovog pitanja" stoga opravdano.²⁰

7. Kao svoju prvu žalbenu osnovu, žalilac iznosi argument da Pobjiana odluka, u vezi sa prostornim rasporedom u sudnici koji sprečava optuženog da komunicira sa svojim braniocima tokom ispitivanja svjedoka i složenošću pitanja koja se razmatraju tokom postupka, dovodi do kršenja njegovog prava na pravično suđenje zajamčenog članom 21(2) Statuta Međunarodnog

¹⁴ Odluka Žalbenog vijeća od 24. augusta 2007., par. 5.

¹⁵ *Idem.*

¹⁶ *Idem.*

¹⁷ Praljкова žalba, par. 1 i 72.

¹⁸ *Ibid.*, par. 3, 5.

¹⁹ *Ibid.*, par. 3, 6.

²⁰ *Ibid.*, par. 6; vidi takođe par. 36 u kom žalilac tvrdi da "procedura koju je odobrilo Žalbeno vijeće nema mnogo sličnosti sa restriktivnom procedurom koja je sada na snazi" i par. 53.

Prijevod

suda (dalje u tekstu: Statut).²¹ U prilog ovom argumentu, žalilac navodi dva primjera u kojima bi njegovo znanje bilo od suštinske važnosti za ispitivanje svjedoka. Kao prvo, on se poziva na svoju namjeru da pozove svjedoka koji bi svjedočio o tome da je za vlasti Herceg Bosne/HVO bilo nemoguće da prekinu snadbjevanje istočnog Mostara vodom i strujom, za šta ga tereti tužilaštvo.²² On tvrdi da je njegovo osobno znanje u toj oblasti znatno veće od znanja njegovih branilaca i da bi njegovo sprečavanje da smjesta nastavi ispitivanje o tim složenim i tehničkim pitanjima dovelo do neostvarenja pravde.²³ Drugo, žalilac tvrdi da bi mogao intervenirati u vezi sa sociološkim pitanjima kao što je to učinio 30. augusta 2008. kada mu je Pretresno vijeće odobrilo da unakrsno ispita jednog svjedoka u vezi s demografskim pitanjima.²⁴

8. U drugoj žalbenoj osnovi žalilac iznosi argument da se "prilikom uvođenja opšteg ograničenja u pogledu potpune primjene [žaliočevog] znanja mora pružiti obrazloženje", posebno u okolnostima u kojima Pretresno vijeće već ima dovoljnu kontrolu nad modalitetima ispitivanja svjedoka koji su na raspolaganju žalioču.²⁵

9. U svojoj trećoj žalbenoj osnovi žalilac tvrdi da Pobijana odluka narušava njegova prava i jamstva iz člana 21(4)(d) Statuta. On tvrdi da ga postojeća ograničenja nametnuta Odlukom Pretresnog vijeća od 10. maja 2007. već ostavljaju samo sa "najosnovnijim minimumom" i da bi daljnja ograničenja dovela do kršenja njegovog prava na odbranu.²⁶ Žalilac dalje tvrdi da se "prisustvo branioca ne može koristiti tako da se kažnjava optuženi" i da je neprimjereno da se pravo na ekspeditivno suđenje koristi kao "sredstvo" protiv njega ukoliko se nijedan od optuženih u ovom predmetu ne poziva na ovo pravo.²⁷

10. Žaliočeva četvrta i peta žalbena osnova bave se navodnim kršenjima člana 21(4)(e), odnosno člana 21(4)(g) Statuta. On posebno naglašava da bi se provođenje obaveze žalioča da pokaže "kako svoje znanje primjenjuje u odnosu na činjenice navedene u Optužnici da bi

²¹ *Ibid.*, par. 21.

²² *Ibid.*, par. 23-26, gdje se pominje *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Podnesak Slobodana Praljka na osnovu pravila 65ter, 31. mart 2008. (povjerljivo), Dodatak A, str. 19-20. Svjedok 13.

²³ *Ibid.*, par. 27-28.

²⁴ *Ibid.*, par. 29-32.

²⁵ *Ibid.*, par. 41, 43.

²⁶ *Ibid.*, par. 49.

²⁷ *Ibid.*, par. 51-52.

Prijevod

mogao da ostvaruje svoje osnovno pravo na sudjelovanje u postupku" mogao svesti na samookrivljavanje.²⁸

11. Na kraju, šesta žalbena osnova sadrži argumente prema kojima je Pobjijana odluka činjenično netačna budući da se može tumačiti kao zaključak da žalilac ima specifično znanje samo u vojnom domenu.²⁹

12. Tužilac odgovara da bi Žalbu trebalo odbaciti budući da se njome (i) pokreće novo pitanje u vezi s kojim nije odobreno ulaganje žalbe; (ii) ponovo iznose argumenti koji su ranije raspravljeni pred Žalbenim vijećem; (iii) jer se zasniva na pokušaju da se pojam "specifičnog znanja" proširi na biografske informacije iznesene u Optužnici; i (iv) jer odbija uvažiti postojeće odluke pretresnih i Žalbenog vijeća.³⁰

13. U prilog svojim argumentima tužilac najprije navodi da se Pobjijana odluka kao i zahtjevi i rješenja koji su joj prethodili odnose samo na pravo optuženog da lično vodi unakrsno ispitivanje svjedoka koje su pozvale druge strane.³¹ Stoga je Odlukom o odobrenju dopušteno ulaganje žalbe samo u vezi sa žaliočevim sudjelovanjem u unakrsnom ispitivanju tih svjedoka, a ne glavnom ispitivanju svjedoka koje je on pozvao, koje predstavlja novo pitanje koje se tako na nedopustiv način iznosi pred Žalbeno vijeće.³²

14. Drugo, tužilac tvrdi da je Žalbeno vijeće ranije razmotrilo i odbacilo tvrdnje žalioaca i da se situacija otada ni na koji značajniji način nije promijenila u smislu da žalilac još uvijek može, u izvjesnim okolnostima, da unakrsno ispituje svjedoke koje pozovu saoptuženi u njegovom predmetu.³³

15. Treće, tužilac tvrdi da razmatranje Pretresnog vijeća o "stručnom znanju" ne predstavlja odstupanje od prvobitnih smjernica i da je navodno kršenje prava žalioaca u ovom pogledu u najboljem slučaju hipotetičko budući da Pretresno vijeće još nije imalo mogućnost

²⁸ *Ibid.*, par. 66.

²⁹ *Ibid.*, par. 69-71; vidi par. 6, *supra*.

³⁰ Odgovor tužilaštva, par. 3.

³¹ *Ibid.*, par. 4-5.

³² *Ibid.*, par. 6-11.

³³ *Ibid.*, par. 13-19, gdje se citira Odluka Žalbenog vijeća od 24. augusta 2007., par. 9, 11 i 13; vidi takođe par. 34.

Prijevod

da primijeni definiciju koja je utvrđena u Pobjijanoj odluci.³⁴ Tužilac dodaje da su osnovne informacije o obrazovanju i profesionalnoj karijeri koje su sadržane u Optužnici jednostavno biografske i ne predstavljaju tužiočevo priznanje "specifičnog znanja" žalioca u tim oblastima.³⁵

16. Na kraju, tužilac tvrdi da je žalilac, prilikom intervencija koje su mu odobrene, pokazao da "još nije valjano savladao vještinu unakrsnog ispitivanja" i da ove intervencije nisu pomogle Sudu nego su dovele do gubitka vremena.³⁶ U ovom pogledu, tužilac tvrdi da žalilac hotimično zanemaruje proceduralna pravila koja je ustanovilo Pretresno vijeće.³⁷

B. Analiza

1. Obim žalbe

17. Žalbeno vijeće napominje da u Odluci o odobrenju stoji sljedeće:

Pobjijana odluka [...] donosi bitna pojašnjenja u pogledu ograničenja koja postoje za optuženog koji lično ispituje svjedoka.

Vijeće [...] smatra da je ograničavanje prava optuženog koga zastupa branilac da direktno učestvuje u ispitivanju svjedoka tumačeći prava zagarantovana članovima 21(4)(d) i (e) Statuta pitanje koje bi moglo znatno uticati na pravičnost postupka.³⁸

18. Premda je istina da je pitanje o kom je riječ prvobitno postavljeno u fazi u kojoj je žalilac sudjelovao u *unakrsnom* ispitivanju svjedoka koje su pozvali tužilac i/ili saoptuženi u njegovom predmetu, iz teksta Odluke o odobrenju jasno proizlazi da je Pretresno vijeće odobrilo ulaganje žalbe na Pobjijanu odluku u vezi s opštijim pitanjem prava optuženog da sudjeluje u ispitivanju (uključujući glavno ispitivanje, unakrsno ispitivanje ili ponovno ispitivanje) svjedoka koje pozove bilo koja strana. Pored toga, Pobjijana odluka sadrži razjašnjenje Smjernice 1, koja propisuje redoslijed ispitivanja svjedoka koje poziva svaka od strana.³⁹ Žalbeno vijeće stoga odbacuje argumente tužiloca kojima se tvrdi da Žalba sadrži nedopustiva nova pitanja u vezi s kojima nije odobreno ulaganje žalbe.

³⁴ *Ibid.*, par. 21-22.

³⁵ *Ibid.*, par. 22.

³⁶ *Ibid.*, par. 27-33.

³⁷ *Ibid.*, par. 33.

³⁸ Odluka o odobrenju, str. 4-5 (naglasak dodat; fusnote izostavljene).

³⁹ Pobjijana odluka, str. 4-5; Odluka Pretresnog vijeća od 27. aprila 2008., par. 3.

2. Navodne greške

19. Žalbeno vijeće je već zauzelo stav da je, ukoliko nekog optuženog već djelotvorno zastupa branilac, branilac taj koji u načelu vodi ispitivanje svjedoka.⁴⁰ Međutim, uvažena je mogućnost da Pretresno vijeće u izuzetnim okolnostima odobri nekom optuženom da lično sudjeluje u ispitivanju.⁴¹ Takođe je ustaljeno da su pretresna vijeća na osnovu pravila 90(F) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) ovlaštena da ostvaruju kontrolu nad načinom na koji se vodi to ispitivanje,⁴² uključujući staranje o tome da ono "ne bude ometano beskorisnim i irelevantnim pitanjima".⁴³

20. Kako je gore napomenuto, u svojoj Odluci od 24. aprila 2008., Pretresno vijeće je izjavilo da izuzetne okolnosti pod kojima bi žalioocu bilo dopušteno da se tokom izvođenja dokaza odbrane direktno obrati nekom svjedoku "posebno odnose ili na razmatranje događaja u kojima je optuženi lično sudjelovao ili na razmatranje pitanja o kojima posjeduje specifična znanja".⁴⁴ U Pobijanoj odluci, Pretresno vijeće je odbilo zahtjev za preispitivanje ovih kriterija i dalje definisalo da se "specifična znanja" odnose "na nadležnost optuženog koju je imao u vrijeme navodnog počinjenja djela za koje se tereti i zbog čijeg se vršenja tereti izmijenjenom

⁴⁰ *Ferdinand Nahimana i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-52-A, Presuda (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*), par. 267 i fusnota 651; *Ferdinand Nahimana i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-52-A, Nalog o raspredu, 16. novembar 2006., str. 3-4; *Ferdinand Nahimana i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-52-A, Odluka po zahtjevima Hassana Ngeze u vezi s restriktivnim mjerama pritvora, 20. septembar 2006. (povjerljivo), str. 7: "Član 20(d) Statuta predviđa alternativu između prava na samozastupanje i prava na pravnu pomoć, ali ne daje pravo optuženom ili žalioocu kome je branilac dodijeljen da zavisno od raspoloženja bira da li će prihvatiti savjet svog branioca" (fusnote izostavljene).

⁴¹ Odluka Žalbenog vijeća od 24. augusta 2007., par. 9, 11, 13; Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 267, 269-270, 274, 276.

⁴² Pravilo 90(F) Pravilnika predviđa:

- "(F) Pretresno vijeće vrši kontrolu nad načinom i redosljedom ispitivanja svjedoka i izvođenja dokaza kako bi se:
- (i) ispitivanje i izvođenje dokaza učinilo efikasnim za utvrđivanje istine; i
 - (ii) izbjeglo nepotrebno trošenje vremena."

⁴³ Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 182, 270; *Georges Anderson Nderbumwe Rutaganda protiv tužioca*, predmet br. ICTR-96-3-A, Presuda, 26. maj 2003., par. 45, 99, 102; *Tužilac protiv Jeana-Paula Akayesu*, predmet br. ICTR-96-4-A, Drugostepena presuda, 1. juni 2001., par. 318.

⁴⁴ Odluka Pretresnog vijeća od 24. aprila 2008., par. 3, gdje se citira Odluka Pretresnog vijeća od 10. maja 2007., par. 12 i Odluka Žalbenog vijeća od 24. augusta 2007.

Prijevod

Optužnicom od 11. juna 2008.⁴⁵ Žalbeno vijeće se nije uvjerilo u potrebu preispitivanja svoje odluke od 24. augusta 2007. kojom se odobrava stroža primjena Smjernice C za koju je Pretresno vijeće odlučilo da se i dalje primjenjuje na ispitivanje svjedoka koje pozovu žalilac ili njegovi saoptuženi.⁴⁶ U ovim okolnostima, stvarno pitanje koje Žalbeno vijeće sada treba riješiti jeste to da li je Pretresno vijeće načinilo prepoznatljivu grešku u definisanju ovih "izuzetnih okolnosti" svojim razjašnjenjem pojma "specifično znanje".

21. Uobičajeno značenje pojma "znanje" podrazumijeva "vještinu ili stručnost u nekoj konkretnoj naučnoj ili sportskoj oblasti".⁴⁷ Razjašnjenje koje je pruženo u Pobjanoj odluci ograničava mogućnost ličnog sudjelovanja žalioaca u ispitivanju svjedoka u vezi s pitanjima o kojima on posjeduje specifično znanje na slučajeve u kojima on može dokazati da je ono postojalo u vrijeme činjenica navedenih u optužnici kojima se potkrepljuju optužbe koje su u njoj sadržane. Žalbeno vijeće ponavlja da je u okviru diskrecionog ovlaštenja Pretresnog vijeća da definiše okolnosti u kojima može dopustiti žalioacu da interveniše prilikom ispitivanja svjedoka. Međutim, Vijeće nije u ovoj fazi postupka moralo dalje ograničiti kriterije koji bi važili za sve njegove buduće zahtjeve za ličnu intervenciju. Iako je Pretresno vijeće svoju odluku zasnovalo na svom iskustvu vezanom za ranije intervencije optuženog, Žalbeno vijeće smatra da je Pretresno vijeće trebalo omogućiti veću fleksibilnost za svoju procjenu pojma specifičnog znanja i vršiti tu procjenu od slučaja do slučaja kada mu se podnese neki konkretan zahtjev. Pristup za koji se opredijelilo Pretresno vijeće mogao bi potencijalno dovesti do kršenja žaliočevih prava na osnovu člana 21 Statuta i stoga predstavlja zloupotrebu diskrecionog ovlaštenja.

⁴⁵ Pobjana odluka, str. 5.

⁴⁶ Smjernica 1.

⁴⁷ *Oxford English Dictionary Online* /Oksforski engleski rječnik na Internetu/, Oxford University Press, <http://dictionary.oed.com> (posljednji put ažurirano 12. juna 2008.). Pojam "stručnosti" se dalje definiše kao "iskustvo, detaljno poznavanje" ili "vještina stečena praksom" (*ibid.*). Žalbeno vijeće napominje da se u francuskom originalu Pobjane odluke koristi pojam "*compétence*" koji se definiše kao "*capacité, fondée sur un savoir ou une expérience, que l'on reconnaît à une personne*" /sposobnost neke osobe zasnovana na znanju ili iskustvu/ (*Dictionnaire de l'Académie française, 9e édition, version informatisée*, <http://atilf.atilf.fr/academie9.htm> (posljednji put ažurirano 26. oktobra 2007.)) pri čemu je odgovarajuće značenje na engleskom jeziku "dostatnost kvalifikacija; sposobnost adekvatnog bavljenja nekim predmetom" (*Oxford English Dictionary Online*).

Uporedi definiciju "znanja" koja je elaborirana u praksi Žalbenog vijeća u kontekstu svjedočenja vještaka: "vještina ili znanje stečeno putem obuke" (Drugostepena presuda u predmetu *Nahimana i drugi*, par. 198) i "specijalizovano znanje u vezi s tehničkim, naučnim ili na drugi način zaokruženim sistemom ideja ili koncepata za koje se očekuje da leže van domena znanja laika" (*Laurent Semanza protiv tužioca*, predmet br. ICTR-97-20-A, Drugostepena presuda, 20. maj 2005., par. 303).

Prijevod

22. Pored toga, Žalbeno vijeće naglašava da i Smjernica C (koja je izmijenjena Odlukom Pretresnog vijeća od 10. maja 2007.) i Smjernica 1 upućuju na "izuzetne okolnosti" koje se *posebno* odnose na događaje u kojima je optuženi lično sudjelovao ili pitanja koja potpadaju pod njegovo stručno znanje, i stoga ga ne bi trebalo shvatiti kao ograničavanje tih okolnosti na ova dva scenarija.⁴⁸ Štaviše, tokom postupka još uvijek mogu iskrnuti razne druge okolnosti koje mogu opravdavati sudjelovanje optuženog u ispitivanju.⁴⁹

23. U svjetlu gorenavedenih zaključaka Žalbenog vijeća, nama potrebe za razmatranjem ostalih argumenata žalioaca.

IV. DISPOZITIV

24. Iz gorenavedenih razloga, Žalbeno vijeće **DJELIMIČNO USVAJA** Žalbu, **PONIŠTAVA** zaključak Pretresnog vijeća u vezi s definicijom "specifičnog znanja", **POTVRĐUJE** Pobjianu odluku u preostalom dijelu i **ODBIJA** Žalbu u preostalom dijelu.

⁴⁸ Podsjećajući na odluke Pretresnog vijeća od 10. maja 2007. i 24. aprila 2008., u francuskom originalu Pobjijane odluke se navodi sljedeće "[...] *dans des circonstances exceptionnelles notamment liées, soit à l'examen d'événements auxquels un Accusé a personnellement participé, soit à l'examen de questions au sujet desquelles il possède des compétences spécifiques*" (str. 2, naglasak dodat). Međutim, u engleskom prijevodu pogrešno stoji sljedeće: "[...] under exceptional circumstances linked either to the examination of events in which an accused personally took part or to the examination of issues about which he has specific expertise" /"[...] u vanrednim okolnostima koje se posebno odnose ili na razmatranje događaja u kojima je optuženi lično sudjelovao ili na razmatranje pitanja o kojima posjeduje specifična znanja"./

⁴⁹ Uporedi *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, gdje je Pretresno vijeće dopustilo Momčilu Krajišniku da ispituje svjedoke kao "jedan eksperiment" u svrhu donošenja odluke da li će mu odobriti da se sam zastupa (T.13439; T.17205). Vidi takođe *Tužilac protiv Ferdinanda Nahimane i drugih*, predmet br. ICTR-99-52, gdje je Pretresno vijeće dalo Hassanu Ngezeu odobrenje da unakrsno ispituje svjedoke (pod kontrolom Vijeća) kao privremenu mjeru do donošenja odluke po njegovom zahtjevu za povlačenje branioca (T. 15. maj 2001., str. 95-96); ili kada mu je - jednom drugom prilikom - dopustilo da postavi dodatna pitanja svjedoku posredstvom Vijeća na osnovu - inače neidentifikovanih - izuzetnih okolnosti, pod uslovom da su pitanja relevantna i prihvatljiva (T. 27. novembar 2001., str. 1-8); ili je dopustilo Hassanu Ngezeu da sjedi do svog branioca kako bi aktivno učestvovao u unakrsnom ispitivanju (T. 4. jul 2002., str. 3-12). Žalbeno vijeće nije našlo nikakvu grešku u pristupu za koji se kasnije opredijelilo Pretresno vijeće (: Drugostepena presuda u predmetu *Nahrimana i drugi*, par. 266-276).

Prijevod

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija Andréia Vaz, predsjedavajuća

Dana 11. septembra 2008.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]